

Dimensió de gènere en la construcció de pau

- ❑ La Cort Penal Internacional va fer una crida per a recaptar 10 milions d'euros destinats a prestar assistència a dos milions de víctimes de la violència sexual conseqüència dels conflictes armats a l'Àfrica.
- ❑ La xarxa IANSA va alertar sobre el vincle entre la possessió d'armes lleugeres i la violència domèstica en el marc de Reunió Biennal d'Estat del Programa d'Acció sobre Armes Lleugeres de les Nacions Unides.
- ❑ Prop de 200 milions de nenes viuen en zones afectades per conflictes armats o en risc de patir-ne, segons un informe de l'ONG Plan.
- ❑ Diverses organitzacions van instar la Comissió Europea que participi més activament en la implementació de la resolució 1325 del Consell de Seguretat sobre les dones, la pau i la seguretat.

En aquest capítol s'analitzen les diverses iniciatives que des de l'àmbit de les Nacions Unides i diferents organitzacions i moviments internacionals s'estan duent a terme pel que fa a la construcció de la pau des d'una **perspectiva de gènere**.¹ Aquesta perspectiva ens permet destacar els impactes diferenciats dels conflictes armats sobre les dones i sobre els homes, però també ens ajuda a analitzar en quina mesura i de quina manera participen en la construcció de la pau i quines són les aportacions que les dones estan fent a aquesta construcció. El capítol està estructurat en dos blocs principals: el primer repassa aquest impacte diferenciat dels conflictes armats, i el segon analitza diverses iniciatives destacades de construcció de pau des d'una perspectiva de gènere.

8.1. L'impacte de la violència i els conflictes des d'una perspectiva de gènere

L'apartat tracta de la dimensió de gènere en el cicle del conflicte, posant èmfasi en la violència contra les dones. Els conflictes armats són fenòmens que tenen una dimensió de gènere enormement important. En primer lloc, mitjançant l'anàlisi de gènere es desmunta la tradicional visió dels conflictes armats com a realitats neutres, i es posa en qüestió que la gènesi dels conflictes armats sigui independent de les estructures de poder en termes de gènere que existeixen en una determinada societat. En segon lloc, des d'aquesta perspectiva també es plantegen seriosos dubtes a les afirmacions que volen homogeneïtzar les conseqüències dels conflictes sense tenir en compte la dimensió i les desigualtats de gènere.

¹ El gènere és la "categoria que subratlla la construcció cultural de la diferència sexual, això és, el fet que les diferents conductes, activitats i funcions de les dones i els homes són culturalment construïdes, més que biològicament determinades. La perspectiva de gènere al·ludeix no solament al potencial analític d'aquesta categoria sinó també al seu potencial polític, transformador de la realitat. Des d'aquest angle, el gènere no és solament una eina per a l'anàlisi de la situació de les dones en el món; també és una proposta política que exigeix un compromís a favor de la construcció de relacions de gènere equitatives i justes." Murguialday, C. "Gènere" a Hegoa, Diccionari d'Acció Humanitària i Cooperació al Desenvolupament, 2000, Icària. La definició que ofereix l'Oficina de l'Assessora Especial sobre Assumptes de Gènere i Avenç de la Dona de les Nacions Unides, assenyalava que "el gènere es refereix als atributs socials i a les oportunitats associades al fet de ser home o dona, i a les relacions entre dones i homes, nenes i nens, i també a les relacions entre dones i les relacions entre homes. Aquests atributs, oportunitats i relacions estan socialment construïts i s'aprenen en el procés de socialització. Són específics d'un context i temporals, i poden canviar. El gènere determina allò que s'espera, es permet i es valora en una dona o en un home en un context donat. <http://www.un.org/womenwatch/osag/conceptsanddefinitions.htm>.

a) Violència sexual com a arma de guerra i violència contra les dones en contextos bèl·lics.

Durant aquest trimestre es van dur a terme diverses iniciatives amb l'objectiu de fer front a la violència sexual com a arma de guerra, i per tal de millorar l'atenció a les víctimes d'aquesta violència. En primer lloc, durant el mes de setembre la **Cort Penal Internacional** va fer una crida per a recaptar **10 milions d'euros destinats a prestar assistència a dos milions de víctimes de la violència sexual conseqüència dels conflictes armats a l'Àfrica**. La CPI va assenyalar que la violència sexual contra dones i nenes és la forma més freqüent de criminalitat, i que la violació s'ha convertit en una arma de guerra destinada a propagar la neteja ètnica. Els diners recaptats seran destinats a la rehabilitació de les víctimes del nord d'Uganda, RD Congo, R. Centreafricana i Sudan (Darfur) i seran gestionats a través del Fons per a les Víctimes. Es vol reparar les víctimes de genocidi, crims de guerra i crims contra la humanitat. El Fons per a les Víctimes assegura que els diners seran destinats a finançar projectes de rehabilitació física i psicosocial de les víctimes, i al treball comunitari per a prevenir l'estigma i la discriminació de les víctimes. També se'n destinarà una part a projectes de formació professional per a garantir l'accés de les víctimes al mercat laboral. Els actes de violació, esclavitud sexual, prostitució forçada, embaràs forçat i altres formes de violència sexual, poden constituir crims de guerra i crims contra la humanitat, i són greus violacions de les Convencions de Ginebra. Per això, la CPI promourà el suport a les víctimes de crims comesos en zones sota la seva jurisdicció. En resposta a la crida llançada per la CPI, Dinamarca es va comprometre a destinar 500.000 dòlars per a iniciar aquest fons.

Cal destacar que la **CPI** ja ha iniciat el seu treball sobre el terreny amb dones afectades pel conflicte armat a **Uganda**, on va haver-hi negociacions amb representants d'un 160 organitzacions dels districtes de Gulu, Amuru (a la regió Acholi) i Soroti (a la regió de Teso), zones especialment afectades per la guerra i on s'han produït nombrosos casos de violència sexual i violència de gènere. Durant les trobades, les dones van ser informades del mandat de la CPI i dels crims en investigació a Uganda, sobretot els relatius a violacions i esclavitud sexual.

També a **Uganda**, una investigació de la Comissió per a la Reforma Legislativa va revelar que, d'un total de 6.000 persones enquestades, el 92% reconeixia que en les seves comunitats es donaven diferents formes de violència domèstica, especialment a les zones del país més afectades pel conflicte armat. La falta de legislació específica sobre la violència domèstica, juntament amb determinats costums tradicionals que emparen aquesta violència, contribueixen a l'elevada incidència d'aquesta violència contra les dones.

D'altra banda, va haver-hi denúncies sobre la utilització de la violència sexual en contextos de violència política com el de **Zimbabwe**, on en el decurs de les eleccions i la campanya electoral, nombroses dones van ser víctimes d'aquest tipus de violència en les àrees rurals segons les ONG locals. Es creu que els responsables d'aquesta violència són membres de les Forces Armades, veterans de la guerra d'alliberament nacional i membres del partit governant ZANU-PF.

Diverses organitzacions de **Sierra Leone** van denunciar que vuit anys després d'haver finalitzat el conflicte armat en el país, en el qual la violència sexual com a arma de guerra va ser àmpliament utilitzada, les violacions podrien estar arribant a xifres superiors a les registrades durant el mateix conflicte. Els índexs més preocupants de violència sexual contra les dones tenen lloc en aquelles zones amb major presència d'antics combatents. Les organitzacions que treballen donant suport a les víctimes van assenyalar que gran part dels perpetradores són persones que al seu torn van ser víctimes d'aquesta violència durant el transcurs del conflicte armat, quan encara eren menors. La violència sexual s'està convertint en un fenomen endèmic i omnipresent al país, segons algunes organitzacions.

L'organització Ruta Pacífica de Mujeres de **Colòmbia** va presentar l'estudi *Les violències contra les dones en una societat en guerra: un intentat contra la seva integritat i el seu cos*, en el qual analitza les agressions comeses contra les dones, i destaca que el nombre d'agressions denunciades és molt inferior al nombre d'agressions comeses. La Ruta Pacífica assenyala que l'Estat no disposa d'un sistema d'informació nacional que permeti recollir de forma sistematitzada les agressions contra les dones. Les ONG van denunciar que, malgrat que sis de cada 100 dones colombianes han estat víctimes d'una agressió sexual, les xifres amb què treballen els organismes oficials són molt inferiors.

També cal destacar la iniciativa d'ACNUR i el Govern d'Eslovènia per a prevenir la violència sexual contra les refugiades i sol·licitants d'asil mitjançant l'adopció dels procediments estàndards operatius d'ACNUR. L'objectiu d'aquests procediments és prevenir i respondre pels casos de violència sexual i de gènere contra aquestes persones als llocs d'acollida i sol·licitud d'asil.

b) Armes lleugeres i violència domèstica.

Durant la celebració de la Tercera Reunió Biennal d'Estats en el marc del Programa d'Acció sobre Armes Lleugeres de les Nacions Unides (PoA, per les seves sigles en anglès)² es va abordar la qüestió del **vincle entre les armes lleugeres i la violència contra les dones en l'àmbit domèstic**. Des de la xarxa IANSA es va promoure la inclusió d'aquest tema en el document final resultat de la reunió, i es va destacar l'estret vincle que existeix entre la possessió d'armes lleugeres per civils i els elevats nivells de violència contra les dones en la llar. Des de IANSA es va defensar que les polítiques sobre armes lleugeres que millor garanteixen la protecció de les dones són aquelles que se centren en l'adquisició i possessió d'aquest tipus d'armament en l'àmbit domèstic. El PoA únicament inclou una referència a la dimensió de gènere, en el paràgraf 6 del Preàmbul, en què es manifesta preocupació pels efectes devastadores del tràfic d'armes en els menors, les dones i la gent gran. L'objectiu era aconseguir una al·lusió més àmplia a les qüestions de gènere, i efectivament el document final inclou referències tant a la dimensió de gènere com a la possessió d'armes per part de la població civil, i també a l'assistència a les víctimes.

Algunes de les dades presentades per aquesta organització per a il·lustrar l'impacte que l'ús i possessió d'armes per civils tenen sobre les dones apunten que **les dones tenen una probabilitat de morir a causa de la violència domèstica 12 vegades més gran quan hi ha una arma a la llar**.³ A més, les armes de foc legals són les més utilitzades en homicidis domèstics en nombrosos països. La legislació sobre violència domèstica i possessió d'armes de foc ha estat harmonitzada a països com Austràlia, Canadà, Sud-àfrica i Trinitat i Tobago, amb l'objectiu d'impedir que les persones que han estat agents de violència domèstica puguin posseir una arma.

Quadre 8.1. Recomanacions per una legislació harmonitzada sobre armes i violència domèstica

Amb l'objectiu que més països duguin a terme un procés d'harmonització legislativa que permeti més coherència entre la normativa sobre tinença d'armes i la de violència domèstica, i que aquells que ja ho han fet puguin aprofundir i millorar la seva legislació, IANSA va efectuar una sèrie de recomanacions al respecte:

- Els països que ja han harmonitzat la seva legislació haurien d'incloure en els informes que presentin davant del PoA informació sobre l'impacte que han tingut les lleis que han contemplat el vincle existent entre violència domèstica i armament lleuger.

² Vegeu el capítol 6 (Desarmament).

³ IANSA, Prevenir la violencia armada contra las mujeres en el hogar, 2008
<http://www.iansa.org/women/documents/PrevenirViolenciaHogar.pdf>

- Els programes d'educació i sensibilització haurien d'incloure la qüestió de la violència domèstica amb armes de foc.
- Els Estats haurien de prestar el seu suport als centres d'investigació i ONG per a dur a terme recollida de dades i anàlisis de l'impacte de la violència armada en l'àmbit domèstic.
- Els Estats que ja hagin procedit a harmonitzar la seva legislació haurien d'assessorar aquells països que mostrin la voluntat de fer-ho.
- Cal garantir el compliment dels compromisos internacionals adquirits pels governs en matèria de violència contra les dones.

c) L'impacte dels conflictes armats en les nenes

L'ONG internacional Plan va presentar l'informe *Because I'm a Girl: State of the World's Girls 2008* en el qual analitza la situació de les nenes en els contextos de conflicte armat, revisant l'impacte específic que aquests conflictes tenen en elles a causa de la seva edat i sexe.⁴ L'informe va presentar algunes dades d'interès que posen de manifest la necessitat de dissenyar polítiques i estratègies d'intervenció per a millorar les condicions de vida de les menors en aquestes situacions. Segons l'informe, **prop de 200 milions de nenes viuen en zones afectades per conflictes armats o en risc de patir-ne un**. D'altra banda, dels aproximadament 300.000 menors soldats que existeixen en l'actualitat, al voltant de 100.000 podrien ser nenes. A més, **entre 1990 i 2003 a 55 països les nenes van participar com a integrants de les FFAA, grups armats d'oposició o organitzacions paramilitars**. A més, a 38 d'aquests països existia un conflicte armat. Aquestes xifres serveixen per a posar de manifest la necessitat d'adoptar la perspectiva de gènere a l'hora d'analitzar l'impacte de la violència armada en la infància, especialment en els escenaris de conflicte armat. D'altra banda, i encara que no tenim xifres exactes, donada la dificultat que existeix per a documentar-la, milers de nenes van ser víctimes de la violència sexual com a arma de guerra. En el cas de les menors, els obstacles per a denunciar aquesta violència es multipliquen, a causa de l'enorme dificultat que per a una nena suposa accedir als sistemes de justícia. Als impediments habituals que totes les dones experimenten en aquestes circumstàncies, se suma la qüestió de l'edat.

Algunes de les recomanacions que Plan suggereix per a millorar la situació de les menors durant els conflictes armats apunten a la reforma de les legislacions per a millorar la protecció dels drets de les nenes, la promoció de l'educació femenina en les situacions de conflicte i postconflicte; l'adopció de codis de conducta per part del personal de les Nacions Unides desplegat en aquests contextos amb l'objectiu de garantir la protecció i no explotació de les menors; o l'elaboració de plans d'ocupació juvenil que garanteixin l'accés de les dones joves a l'ocupació en igualtat de condicions en els contextos de rehabilitació postbèlica.

8.2. La construcció de pau des d'una perspectiva de gènere

En aquest apartat s'analitza la participació de les dones i dels homes en les diferents dimensions de la construcció de la pau, entre les quals hi ha els processos de negociació. La construcció de la pau des d'una perspectiva de gènere promou processos de caràcter més inclusiu, al mateix temps que fa front a algunes de les causes profundes de la violència que subjauen en els sistemes patriaricals.

⁴ Plan, *Because I'm a Girl: State of the World's Girls 2008* http://www.pla-uk.org/pdfs/because_I_am_a_Girl_2008.pdf

a) Processos de pau

Com a conseqüència de la ruptura de les negociacions de pau entre el Govern de les Filipines i el grup armat d'oposició MILF, i la consegüent escalada de la violència a la regió de Mindanao, dones activistes de la societat civil van celebrar una trobada en la qual van exhortar les parts a posar fi a la violència, i especialment van demanar al Govern que abandonés l'ofensiva contra el grup armat. Les dones, procedents d'àmbits diversos com la docència, el treball humanitari, els drets humans i el desenvolupament, van destacar les conseqüències que està tenint sobre la població civil l'operació de persecució d'alguns comandants del MILF. A més, van destacar la importància del consens al qual totes dues parts havien arribat poc abans de la ruptura de les negociacions i la necessitat d'implementar els acords aconseguits. La trobada va estar afavorida pel Sentro ng Alternatibong Lingap Panligal (Saligan) i facilitat per l'antiga secretària del Departament de Benestar Social i Desenvolupament de les Filipines, Dinky Soliman. Les participants en la trobada també van demanar que s'aturés la distribució d'armament entre la població civil i es reforçés un procés de pau inclusiu, transparent i just.

b) La resolució 1325 del Consell de Seguretat de l'ONU

Durant el mes de juny, la coalició Initiative for Peacebuilding⁵ va publicar l'informe *Improving EU Responses to Gender and Peacebuilding*, amb l'objectiu d'orientar el treball de la Comissió Europea en matèria de construcció de pau des d'una perspectiva de gènere i, fonamentalment, per a millorar la implementació de la resolució 1325.⁶ L'informe assenyala que, actualment, tant les intervencions de la UE en contextos de conflicte armat com les anàlisis que fa dels conflictes no tenen una perspectiva de gènere.

Quadre 8.2. ¿Què pot fer la Comissió Europea per a millorar la implementació de la 1325?

Des de la seva aprovació l'any 2000, la resolució 1325 s'ha convertit en una de les principals eines institucionals per a afavorir la incorporació de la perspectiva de gènere en l'àmbit de la construcció de la pau. La resolució estableix diverses àrees d'acció a partir dels principis de la protecció dels drets de les dones i les nenes en els contextos de conflicte armat, la prevenció de la violència de gènere en aquests contextos i la participació de les dones en totes les fases dels processos de pau i de reconstrucció postbèl·lica. Si bé fins al moment han estat les Nacions Unides i les organitzacions de dones de la societat civil qui han exercit les tasques de lideratge en la implementació de la resolució, des de nombroses institucions es pot dur a terme una tasca d'acompanyament i acció en determinats àmbits institucionals i geogràfics, útil per a reforçar l'aplicació de la resolució en tots els àmbits de la construcció de la pau. Així, han estat molts els Governos que han aprovat plans d'acció nacionals amb l'objectiu de millorar el disseny de polítiques de construcció de pau des d'una perspectiva de gènere. En aquest sentit, institucions com la Comissió Europea (CE) poden fer un paper fonamental a causa del caràcter intergovernamental de la UE. La coalició Initiative for Peacebuilding ha llançat una sèrie de propostes que volen encoratjar el treball de la CE en diversos àmbits:

Institucional:	-Garantir que la resolució 1325 sigui incorporada a les declaracions polítiques sobre conflictes i construcció de pau. - Incloure l'anàlisi de gènere i construcció de pau en els Documents Estratègia País. - Recolzar el desenvolupament de plans nacionals d'acció sobre la 1325 a tercers països. - Garantir que tot el personal de la CE que treballi en qüestions relacionades amb els conflictes i la construcció de pau rebi formació en matèria de gènere. - Garantir finançament per a aquest àmbit. -Avaluar les capacitats humanes de què disposa la CE per a donar resposta a qüestions relacionades amb la dimensió de gènere en els conflictes i facilitar l'accés a aquesta informació.
Temàtic:	-DDR: garantir la incorporació de la perspectiva de gènere en la implementació del Concepte de la UE per al suport al DDR.

⁵ La coalició està integrada per les següents organitzacions: Adelphi Research, Clingendael Crisi Management Initiative, ELIAMEP, FRIDE, International Alert, ICTJ i PDCI.

⁶ Initiative for Peacebuilding, *Improving EU responses to gender and peacebuilding*, juny 2008
http://www.initiativeforpeacebuilding.eu/publications_gender.php.

- Negociacions de pau:** promoure la presència de dones en les negociacions d'alt nivell i la inclusió de la dimensió de gènere en els acords de pau mitjançant iniciatives diplomàtiques. Proveir de recursos financers i tècnics les iniciatives de diplomàcia de pau de les organitzacions de la societat civil, incloses les liderades per dones.
- Justícia i reforma del sector de la seguretat:** garantir la contractació de dones en el sector de la seguretat. Adoptar mesures per a abordar la violència sexual i de gènere per part dels cossos i les institucions de seguretat.
- Governabilitat, eleccions i participació política:** desenvolupar línies d'actuació sobre dones i conflictes que permetin un major finançament en aquest àmbit. Garantir el finançament d'iniciatives locals que promoguin l'equitat de gènere i l'apoderament de les dones.
- Assistència humanitària, persones refugiades i desplaçades internes:** incorporar l'anàlisi de gènere en les avaluacions humanitàries. Assignar una persona a temps complet perquè treballi en l'àmbit de gènere.
- Prevenició de conflictes:** facilitar l'acció coherent de la UE en el terreny.
- Violència sexual i de gènere:** reforçar les iniciatives actualment en curs.
- Drets humans:** desenvolupar línies d'actuació per a una política sobre els drets de les dones.

c) Gènere i desenvolupament

El mes d'agost els líders dels països integrants de l'organització regional sud-africana **SADC** van signar el **Protocol sobre Gènere i Desenvolupament** després de tres anys de negociacions i reivindicacions per part de les organitzacions de la societat civil per a la seva adopció. El Protocol substituirà la Declaració sobre Gènere i Desenvolupament signada el 1997, i comportarà una major obligatorietat. El text estableix algunes metes, com la d'aconseguir que l'any 2015 les dones ocupin la meitat dels llocs de presa de decisions en els sectors públic i privat, o garantir que totes les Constitucions dels països signants continguin provisions relatives a l'equitat de gènere, incloent clàusules de promoció de mesures d'acció positiva. Altres metes plantejades en el text del protocol són relatives a la reducció de la violència de gènere o a l'abolició de les legislacions que neguen a les dones el ple accés als drets de ciutadania i que estableixen la necessitat d'una tutela per a accedir-hi.

Malgrat l'avenç que representa l'adopció del text, diverses organitzacions de la societat civil van denunciar algunes de les manques més flagrants, com el fet que el Protocol no abordi la gestió de les incongruències entre els textos constitucionals i el dret consuetudinari. A més, qüestions com la violació conjugal o la protecció dels drets de determinats grups en situació de vulnerabilitat van ser finalment retirades del text davant l'oposició d'alguns governs.

d) Equitat de gènere i conflictes armats

L'augment de la literatura sobre la dimensió de gènere en els conflictes armats ha posat de manifest alguns aspectes importants de la seva naturalesa. S'ha demostrat que els orígens i conseqüències vénen determinats per les estructures de gènere de les societats que pateixen conflictes, i també per les ideologies subjacents que legitimen l'ús de la violència. A més, la violència ha estat un dels elements d'estudi centrals del feminisme. El patriarcat com a sistema d'organització social essencialment violent, un dels pilars del qual ha estat l'exercici de la violència com a forma de control social i d'autoperpetuació, explica la importància que el feminisme concedeix a l'estudi i anàlisi de la violència i, per tant, de la guerra, com a expressió de la violència organitzada amb conseqüències de major gravetat sobre les societats afectades. També des del feminisme acadèmic, especialment en la disciplina de les relacions internacionals, s'han analitzat els vincles entre la guerra i la fascinació masculina per la violència, i moltes autores han reflexionat entorn del vincle existent entre la masculinitat patriarcal i els conflictes armats.⁷

⁷ Autores com Cynthia Enloe, en la seva obra *Bananas, Beaches and Bases: Making Feminist Sense of International Politics*. University of California Press, 2001; Ann Tickner amb *Gender in International Relations: Feminist Perspectives on Achieving*

En aquest context, algunes autores han aprofundit en la relació existent entre l'equitat o desigualtat de gènere i la probabilitat de recórrer a l'ús de la violència armada organitzada com a mètode de resolució de disputes tant en l'àmbit intern d'un país com en l'internacional. Mary Caprioli ha estat una de les persones que més ha estudiat aquesta qüestió, i ha arribat a les següents conclusions: **els Estats amb nivells d'equitat de gènere més alts utilitzen nivells de violència molt més baixos en disputes i crisis internacionals i, paral·lelament, la inequitat de gènere en un Estat incrementa les probabilitats que aquest experimenti un conflicte armat de caràcter intern.**⁸

Algunes de les causes més freqüentment apuntades per a explicar l'emergència dels conflictes armats fan referència, en primer lloc, a la idea dels greuges experimentats per determinats grups; aquests constitueixen la primera motivació que explica l'ús de la violència per part d'alguns col·lectius. En segon lloc, fan referència a la capacitat dels actors involucrats per a sostenir un conflicte armat, al·ludint a factors de tipus econòmic. No obstant això, aquestes explicacions s'han fet des d'aproximacions neutrals respecte al gènere, que han obviat aquesta dimensió que sempre s'amaga sota un conflicte armat. Caprioli assenyala que una anàlisi completa de les causes ha de complementar aquestes explicacions amb un examen de les normes culturals i socials que legitimen l'ús de la violència en contextos en els quals es produeix desigualtat i discriminació grupal –greuges– i en els quals existeix capacitat de recórrer a l'ús de la violència. Així doncs, la inequitat de gènere i l'exclusió de les dones en la definició de les normes col·lectives que legitimen o pel contrari rebutgen determinades eines de gestió dels conflictes sembla que són factors decisius en l'explicació de per què els Estats o els grups socials recorren a l'ús de la violència.

Hi ha argumentacions essencialistes que afirmen que una presència més gran de les dones en l'àmbit de la presa de decisions comportaria un menor ús de la violència, al·ludint a la seva suposada naturalesa pacífica i conciliadora. No obstant això, altres explicacions de caràcter no essencialista fan referència a la dimensió de gènere en la configuració de les relacions socials com un factor clau per a explicar per què una major presència de les dones en la definició del públic comportaria un menor ús de la violència. El patriarcat ha estat un sistema sustentat en la violència, tant estructural (exclusió de les dones), com cultural (menyspreu per les dones) i directa (agressions a les dones), i s'ha configurat com un sistema en el qual l'ús de la violència ha estat considerat com una de les formes vàlides de gestió de les diferències socials i d'accés al poder. D'aquesta manera, semblaria lògic que en les societats amb índexs d'inequitat més alts, i per tant amb una forta presència de la ideologia patriarcal, l'ús de la violència estigués especialment legitimat. D'altra banda, la socialització d'una gran part de les dones en les societats patriarcals ha tingut com a conseqüència la inculcació de valors i pràctiques que deslegitimen l'ús de la violència per part de les dones, cosa que ha comportat que en el moment del seu accés a l'àmbit polític algunes d'elles hagin traslladat aquests valors i pràctiques, promovent polítiques menys militaristes.

L'estudi efectuat per Mary Caprioli sobre la relació entre inequitat de gènere i conflictivitat armada interna analitza aquells Estats que durant el període comprès entre 1960 i 2001 van patir alguna disputa interna⁹ i utilitza com a variables per a mesurar l'equitat de gènere el percentatge de dones que han accedit al treball assalariat i la taxa de fertilitat.¹⁰ La conclusió de Caprioli ratifica la idea que la desigualtat de gènere incrementa les probabilitats que un Estat

Global Security, Columbia University Press, New York, 1992; o Cynthia Cockburn a *The Space Between Us: Negotiating Gender and National Identities in Conflict*, Zed Books, 1998, entre d'altres.

⁸ Caprioli, M., "Gender equality and state aggression: the impact of domestic gender equality on state first use of force" a *International Interactions*, núm. 29, 2003 i Caprioli, M., "Primed for violence: the role of gender inequality in predicting internal conflict" en *International Studies Quarterly*, núm. 49, 2005.

⁹ L'estudi utilitza la definició de conflicte intern proposada pel PRIO i la Universitat d'Uppsala, que estableix un llindar de mortalitat d'un mínim de 25 morts l'any ocasionades directament per la confrontació. El conflicte s'ha de produir en l'interior d'una frontera reconeguda entre el Govern i un o més grups dins de l'Estat.

¹⁰ Caprioli, M., 2005, op.cit.

experimenti un conflicte armat intern, i que la inequitat i la possibilitat que es produeixi un conflicte armat són directament proporcionals. D'altra banda, l'estudi sobre la utilització de la violència en les disputes interestatals ofereix uns resultats similars, i Caprioli assenyala que el grau d'equitat de gènere d'un país sembla una variable que permet predir les probabilitats que un Estat sigui el primer a utilitzar la força en una disputa interestatal.¹¹ Del total de 141 Estats analitzats en el període comprès entre 1978 i 1992, aquells amb nivells d'equitat de gènere més elevats van ser els països que menys van utilitzar la força en les disputes interestatals.

Així doncs, aquests estudis posen de manifest, d'una banda, la importància d'incorporar la dimensió de gènere a l'anàlisi dels conflictes armats i, d'una altra, la necessitat d'impulsar polítiques d'equitat de gènere com a mesura de caràcter eficaç per a la prevenció dels conflictes armats i la construcció de la pau.

¹¹ Caprioli, M., 2003, op. cit.